

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060103

DOM
2020-01-16
Stockholm

Mål nr
M 4549-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-04-02 i mål nr M 445-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Huddinge kommun

Ombud: P-E.B.

Motpart

Länsstyrelsen i Stockholms län

SAKEN

Föreläggande att ordna allmänna vattentjänster i området Vidja i Huddinge kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ändrar Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 21 december 2018, dnr 563-30703-2012, endast i fråga om tidpunkter för fullgörande så att i

- punkt 1, tiden som anges vid vilken kommunen senast ska bestämma verksamhetsområde för allmänna dricksvatten- och spillvattentjänster för området Vidja, etapp 2, ska vara, den 31 december 2023 för område A, den 31 december 2025 för område B och den 31 december 2024 för område C.
- punkt 2, tiden som anges vid vilken behovet av vattentjänster senast ska tillgodoses för området Vidja, etapp 2, bestäms till den 31 december 2027.

Dok.Id 1543965

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Huddinge kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra punkt 1 i länsstyrelsens beslut så att tidpunkten för när kommunen ska bestämma att följande delområden av området Vidja, etapp 2, ska ingå i verksamhetsområde för allmänna dricksvatten- och spillvattentjänster fastställs till:

- senast den 31 december 2023 för område A
- senast den 31 december 2025 för område B
- senast den 31 december 2024 för område C.

Kommunen har även yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i första hand ska upphäva punkten 2 i länsstyrelsens beslut, i andra hand ändra beslutet i den delen så att tiden inom vilken kommunen ska tillgodose behovet av dricksvatten- och spillvattentjänster för området Vidja, etapp 2, ska fastställas till senast den 31 december 2027.

Länsstyrelsen i Stockholms län har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTREDNING

Parterna har anfört i huvudsak detsamma som i mark- och miljödomstolen.

Mark- och miljööverdomstolen har hållit syn samt inhämtat ett yttrande från Stockholm Vatten AB.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen bestämma det verksamhetsområde inom vilket

vattentjänsterna behöver ordnas och se till att behovet snarast, och så länge det finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning, 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Länsstyrelsen får förelägga kommunen att fullgöra skyldigheten och ett sådant föreläggande får förenas med vite, 51 § samma lag.

Huvudmannen, den som äger en allmän va-anläggning, får dock vänta med att utföra de anläggnings- eller utbyggnadsarbeten som är nödvändiga för att en fastighetsägare ska kunna använda va-anläggningen om arbetena behöver samordnas med andra arbeten och samordningen annars skulle väsentligt försvåras och om arbetena utförs i den ordning som följer av huvudmannens utbyggnadsplan, 17 § lagen om allmänna vattentjänster. Det krävs starka, objektivt godtagbara motiv för att få skjuta upp arbetena och enbart finansiella hinder mot en utbyggnad har inte godtagits i praxis. Huvudmannen bör ha rätt att följa en egen, antagen plan för att ordna en allmän va-anläggning, så länge inte detta görs i syfte att förhålla genomförandet av beslutet om verksamhetsområdet. (prop. 2005/06:78 sid. 69 f).

Inledningsvis kan konstateras att det med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön finns ett behov av att i ett större sammanhang ordna vattenförsörjning och avlopp för bebyggelsen i området Vidja, etapp 2. Området, som ligger intill sjön Ormlången, omfattar cirka 415 bostadsfastigheter i enskild ägo och har en areal om cirka 141 hektar. Enligt kommunen kan cirka 80 nya fastigheter tillkomma genom avstyckningar. Behovet ska enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster tillgodoses snarast.

Kommunen menar att det inte är möjligt att följa föreläggandet inom den tid som länsstyrelsen har föreskrivit sammanfattningsvis därför att genomförandet av utbyggnaden är komplicerat, dels mot bakgrund av de topografiska förhållandena i området, dels på grund av svårigheter att få tillgång till mark – bland annat pågår förhandlingar med enskilda fastighetsägare om servitut.

Länsstyrelsen har sammanfattningsvis anfört att kommunen har haft lång tid på sig att tillgodose behovet av allmänna va-tjänster eftersom ett föreläggande om detta utfärdades redan år 2002.

Förelägganden ska vara möjliga för adressaten att efterkomma, rättsligt och faktiskt. Föreläggandet som är föremål för prövning i detta mål utfärdades den 21 december 2018. Det förhållandet att kommunen innan dess inte hade följt utfärdade förelägganden har inte någon avgörande betydelse för kommunens möjligheter att i tid fullgöra vad som nu föreskrivits, men kan ha betydelse för frågan om det nu finns fog för att förena föreläggandet med vite. Mark- och miljööverdomstolen har vid syn kunnat konstatera att de topografiska förhållandena i området är kuperade med stora höjdskillnader. De befintliga vägarna är smala och krokiga. Dessa omständigheter, samt förhållandet att hänsyn måste tas till befintlig bebyggelse, försvårar utbyggnaden tekniskt. Till det ska läggas vad som har framkommit om kommunens svårigheter att säkerställa rättsliga förutsättningar för markåtkomst. Den tid som har föreskrivits av länsstyrelsen för bestämmande av verksamhetsområde och utbyggnad av en allmän va-anläggning framstår mot bakgrund av detta som alltför snäv. Kommunen har redovisat en plan för utbyggnaden som innebär att beslut om verksamhetsområde ska fattas senast den 31 december 2023 för område A, den 31 december 2024 för område C och den 31 december 2025 för område B. Av planen framgår vidare att anläggningen ska vara färdigställd för samtliga områden senast år 2027. Utbyggnadsplanen framstår mot bakgrund av svårigheterna som fullgörande av föreläggandet medför – faktiska och rättsliga – inte vara upprättad i syfte att förhåla genomförandet. Det finns därför skäl att skjuta upp tidpunkten för beslut om verksamhetsområde och för när behovet av allmänna vattentjänster senast ska tillgodoses i enlighet med planen.

Ett föreläggande kan förenas med vite om det behövs i syfte att säkerställa att den mot vilken föreläggandet riktas fullgör vad som föreskrivits. Det har sedan lång tid funnits ett konstaterat behov av allmänna va-tjänster inom området Vidja och kommunen har tidigare förelagts att tillgodose detta behov. Mot bakgrund av detta finns det skäl att, som länsstyrelsen har gjort, förena föreläggandet med vite. Kommunen har inte invänt mot beloppen i och för sig och de framstår enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning som väl avvägda för att tjäna sitt syfte.

Sammanfattningsvis finner Mark- och miljööverdomstolen skäl att ändra länsstyrelsens beslut om föreläggande avseende tidpunkten för fullgörande i enlighet med den utbyggnadsplan som kommunen har redovisat och att vitesäventyret ska kvarstå.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, tekniska rådet Ingrid Johansson, hovrättsrådet Li Brismo samt tf. hovrättsassessorn Liisa Seim Sehr, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Simon Nesterud.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-04-02
meddelad i Nacka

Mål nr M 445-19

PARTER

Klagande

Huddinge kommun

Ombud: P-E.B.

Motpart

Länsstyrelsen i Stockholms län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2018-12-21 i ärende nr 563-30703-2012, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande att ordna allmänna vattentjänster i området Vidja, Huddinge kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Huddinge kommun har yrkat att mark- och miljödomstolen ska ändra punkten 1 i länsstyrelsens beslut så att kommunen ska bestämma att följande delområden av området Vidja, etapp 2, ska ingå i verksamhetsområde för allmänna dricksvatten- och spillvattentjänster vid följande tidpunkter:

- område A senast den 31 december 2023
- område B senast den 31 december 2025
- område C senast den 31 december 2024.

Kommunen har även yrkat att mark- och miljödomstolen i första hand ska upphäva punkten 2 i länsstyrelsens beslut, i andra hand ändra beslutet i den delen så att tiden inom vilken kommunen ska tillgodose behovet av dricksvatten- och spillvattentjänster för området Vidja, etapp 2, ska fastställas till senast den 31 december 2027. Kommunen har preciserat andrahandsyrkandet, se under Utveckling av talan.

Länsstyrelsen i Stockholms län har motsatt sig ändring.

KOMMUNENS UTVECKLING AV TALAN

Kommunen har till stöd för sin talan anfört bl.a. följande.

Bakgrund

Detaljplan för Vidja etapp 1 antogs av kommunfullmäktige den 20 juni 2011 och vann laga kraft den 7 januari 2013. Utbyggnaden av vatten- och avloppsanläggningen för detta planområde kunde slutbesiktigas sommaren 2016.

För Vidja etapp 2 upprättades detaljplan i april 2012. Förslaget reviderades i februari 2016. Planen för Vidja etapp 2 antogs av kommunfullmäktige den 12 juni 2017. Efter överklagande vann detaljplanen laga kraft den 6 februari 2018.

Anledningarna till att detaljplaneringen av området dragit ut på tiden har dels varit att området i fråga är mycket kuperat och bergigt och dels att många av fastighetsägarna inom området önskat bibehålla områdets karaktär som ett område med stora tomter och bibehållna vägar inklusive önskemålet att huvudmannaskapet för de allmänna platserna inom området skulle vara enskilt. En ytterligare anledning till ticusutdräkten är planområdets storlek. Planområdet omfattade ca 415 bostadsfastigheter i enskild ägo och har en yta om ca 141 hektar.

Utbyggnaden av Vidja Etapp 2 är indelad i tre delområden, delområdena A, B och C, se kartan i länsstyrelsens beslut. Genomförandetiden enligt planen är förskjuten med fyra respektive fem år, vilket innebär att den börjar angiven tid efter den dag då beslutet att anta detaljplanen har vunnit laga kraft. Planen vann laga kraft den 6 februari 2018. För område A och B börjar genomförandetiden löpa från den 6 februari 2022 och för område C den 6 februari 2023.

Kommunen har i skrivelse till länsstyrelsen redogjort för pågående detaljprojektering samt för planerad utbyggnad av allmänna platser.

Kommunens inställning till länsstyrelsens föreläggande

Punkten 1 i beslutet

Länsstyrelsen har förelagt kommunen att vid vite om 4 miljoner kr senast den 1 januari 2023 bestämma verksamhetsområde för allmänna dricksvatten- och spillvattentjänster för området Vidja etapp 2.

Med hänsyn till att utbyggnaden av va-anläggningen för de olika etapperna inom Vidja kommer att kunna vara avslutad vid olika tidpunkter yrkar kommunen att sådant beslut ska delas upp för de olika delområdena A, B och C inom området. Beslut om utvidgning av verksamhetsområdet skulle då fattas enligt följande:

Deletapp	Färdigställd anläggning	Beslut om utvidgning av verksamhetsområdet senast
A	31 december 2025	31 december 2023
B	31 december 2027	31 december 2025
C	31 december 2026	31 december 2024

Motiveringen för kommunens förslag är att först när den planerade utbyggnaden av anläggningen har kommit så långt att nödvändiga anordningar för fastigheternas anslutningar kan förväntas bli utförda inom en nära överskådlig framtid bör denna bebyggelse enligt lagen 2006:412) om allmänna vattentjänster, LAV, tas med i verksamhetsområdet.

Att kommunen senast den 1 januari 2023 ska bestämma att området Vidja, etapp 2 ska ingå i verksamhetsområdet för allmänna dricksvatten- och spillvattentjänster är mot bakgrund av de av Stockholm Vatten AB angivna tidpunkterna för färdigställandet av entreprenadarbetena för de olika deletapperna inte rimligt. För delområdena A, B och C kommer utbyggnaden av va-ledningarna att vara färdigställda vid olika tidpunkter. Först då nödvändiga anordningar för fastigheternas anslutningar inom respektive delområde kan förväntas bli utförda inom en nära överskådlig framtid bör de tas med i verksamhetsområdet. Detta är bakgrunden till kommunens yrkande i denna del.

Punkten 2 i länsstyrelsens beslut

I första hand bestrids att anledning överhuvudtaget finns att meddela föreläggandet vad avser punkten 2 då arbetet redan är inlett med att förse området med va-tjänster. Den tid som medgetts i länsstyrelsens beslut om föreläggande av tillsyn i Vidja är inte skälig med anledning av de orsaker som angetts i kommunens yttrande till Länsstyrelsen daterat den 2018-12-19.

I andra hand yrkas att den tid som angetts i föreläggandet senareläggs i enlighet med den tidplan som kommunen och Stockholm Vatten anser är praktiskt genomförbar, se följande tabeller.

Tidplan för detaljprojektering:

Deletapp	Detaljprojektering	Förfrågningsunderlag
A	Pågår	Andra kvartalet 2019
B	Inleds första kvartalet 2020	Andra kvartalet 2021
C	Inleds första kvartalet 2021	Andra kvartalet 2022

Tidplan för genomförande:

Deletapp	Upphandling	Förfrågningsunderlag
A	Tredje–fjärde kvartalet 2019	31 december 2025
B	Tredje–fjärde kvartalet 2021	31 december 2026
C	Tredje–fjärde kvartalet 2022	31 december 2027

Detaljprojekteringen har och fortsätter att vara mycket resurskrävande, inte bara gällande mantimmar utan även gällande specialistkompetens för komplexa frågor såsom geotekniska och geohydrologiska förutsättningar samt dagvattenhantering. Det är möjligt att göra en mindre tidsvinst om etapp B och C detaljprojekteras samtidigt, men det kommer ej att påverka genomförandet till den grad att angiven tid i föreläggandet kan uppfyllas. Genomförandet är i ett skede där forcering av tidplan inte är praktiskt möjlig.

Därtill förutsätter de tider, som angetts i tidplanerna för detaljprojektering och genomförande ovan, att erforderliga tillstånd och nyttjanderätter såsom servitut för den enskilda mark som krävs för att genomföra utbyggnaden av va i området erhålls. Detta är något som huvudsakligen ligger utanför både Stockholm Vattens och kommunens påverkan och kan leda till oförutsedda förskjutningar av tidplanerna utöver vad som angetts ovan.

Kommunen och Stockholm Vatten är skyldiga att i enlighet med lagen (2016:1145) om offentlig upphandling upphandla lämpliga entreprenörer för utbyggnaden av de allmänna anläggningarna. Det saknas garantier för att en lämplig entreprenör kan upphandlas inom utsatt tid.

Kommunen och Stockholm Vatten har erfarenhet av upphandlingar där anbud helt har saknats eller där anbudslämnare inte har uppfyllt ställda skall-krav. Vidja etapp 2 är ett mycket komplext område, vilket innebär längre upphandlingstider på grund av troligt högt entreprenadvärde samt att entreprenören måste ha god erfarenhet av snarlika arbeten.

Utöver det ovan sagda åberopas såvitt gäller punkten 2 i beslutet vad kommunen anfört i länsstyrelsen.

Separat genomförande

Kommunen och Stockholm Vatten bedömer att det inte finns varken en tids- eller en kostnadsvinst med att först bygga ut va och sedan gatan i separata entreprenader, snarare tvärtom. Va måste anläggas i den planerade gatan av utrymmesskäl som kräver att gatan är detaljprojekterad. För att inte gatutrafikens last ska skada va-anläggningen måste erforderlig markförstärkning utföras. Stockholm Vatten har flera exempel på när detta har skett.

Det kan även leda till andra konflikter som ledningsflytt och behovet av provisoriska anläggningar då gatan anläggs i efterhand. Därtill drabbas de boende av ett långdraget genomförande med tung byggtrafik och svårigheter i framkomlighet.

Länsstyrelsen anser i sitt beslut att det inte är rimligt att Vidjaområdet förblir utan allmänna vatten- och spillvattentjänster under ytterligare åtta år. Kommunen hävdar dock att så ej är fallet då Stockholm Vatten planerar att successivt och efter hand som va-anläggningen är utbyggd och driftklar meddela att anslutning är möjlig. Vidjaområdet förblir alltså inte utan allmänna vatten- och spillvattentjänster under ytterligare åtta år.

Länsstyrelsen konstaterar att det för en va-utbyggnad inte krävs att området i fråga är detaljplanelagt. Kommunen instämmer i att det saknas lagstöd för detta i LAV. Med anledning av det som ovan angetts anser kommunen dock att det är lämpligare

att utbyggnaden sker efter det att området detaljplanelagts. I planbeskrivningen för detaljplanen anges att den förskjutna genomförandetiden är kopplad till utbyggnaden av ett allmänt vatten- och avloppssystem då en godkänd va-anläggning är en förutsättning för ett permanentboende i området. Denna skrivning är kopplad till den förskjutna genomförandetiden. Efter det att genomförandetiden börjat löpa kan något sådant krav inte ställas.

Länsstyrelsen anser det rimligt att kräva att området har en fungerande va-anslutning när genomförandetiden inträder, varför kommunen behöver ha beslutat om verksamhetsområde innan dess. Som kommunen angett är det omöjligt för kommunen och Stockholm Vatten att vid genomförandetidens inträde ha anlagt en fungerande va-anslutning.

Slutsats

Att kommunen senast den 31 december år 2025 ska tillgodose behovet av dricks- vatten- och spillvattentjänster inom detaljplaneområdet Vidja etapp 2 torde mot bakgrund av vad som sägs ovan inte vara praktiskt möjligt. Finner mark- och miljödomstolen att det i föreliggande fall är möjligt att förelägga kommunen att vid en viss tidpunkt tillgodose angivna vattentjänster inom aktuellt område så yrkar kommunen att den tidpunkt inom vilket detta senast ska ske fastställs till den tidpunkt som angetts ovan, dvs. senast den 31 december 2027.

Kommunen och Stockholm Vatten vill slutligen poängtera att tidplanen för utbyggnaden av va-anläggningen under hand som arbetet fortskrider har och kommer att revideras då nya komplexa förutsättningar uppstår. Detta kan då innebära att tiden för utbyggnaden förlängs.

Utöver det anförda åberopar kommunen den promemoria som upprättats av Stockholm Vatten och Avfall AB daterad den 19 december 2018.

LÄNSSTYRELSENS UTVECKLING AV TALAN

Länsstyrelsen har till stöd för sin talan anfört bl.a. följande.

Yttrande

Länsstyrelsen vidhåller sin inställning och åberopar de skäl för föreläggandet som framgår av det överklagade beslutet.

Bemötande

I målet är ostridigt att Vidjaområdet skulle ha tillgång till allmänna vattentjänster redan 2007, enligt länsstyrelsens föreläggande från 2002. Utbyggnaden av dricksvatten och spillvattentjänster har dock kontinuerligt blivit skjuten på framtiden varför länsstyrelsen bedömer att ett nytt föreläggande, nu i förening med vite, är befogat. I målet är vidare ostridigt att förhållandena i området är sådana att vatten och avlopp behöver ordnas i ett större sammanhang samt att kommunen i och med detta har att fullgöra skyldigheten enligt 6 § LAV.

Frågorna om när kommunen ska fullgöra sin skyldighet enligt 6 § LAV och vilka fastigheter som omfattas är en del av den grundläggande bedömningen av om behovet av vattentjänster faktiskt tillgodoses på det sätt som kommunen är skyldig till enligt 6 § LAV. Länsstyrelsen har därför möjlighet att såsom tillsynsmyndighet över 6 § LAV i förelägganden ange tidsfrister samt vilka fastigheter/områden som ska omfattas av ett verksamhetsområde. Se Statens va-nämnds beslut 26 november 2012 (BVa 83, Va 19/11) och MÖD:s dom den 14 februari 2017 i mål M 8109-16.

Länsstyrelsen konstaterar att utbyggnad av allmänna vattentjänster sedan 2007, då Vidjaområdet skulle vara försett med dricksvatten- och spillvattentjänster, har kontinuerligt skjutits på framtiden och dragit ut på tiden. Kommunens yttrande och överklagande av föreläggandet visar på att detta fortsätter.

Länsstyrelsen vidhåller att Vidjaområdet inte kan förbli utan allmänna vatten- och spillvattentjänster en fortsatt längre tid och bedömer att det därför inte är rimligt att utbyggnad av allmänna vattentjänster ska vara klar först 2027 med därefter även en risk för ytterligare förseningar och revidering av tidplan.

Detaljplanen för Vidja etapp 2 som har vunnit laga kraft den 6 februari 2018, har en förskjuten genomförandetid på fyra till fem år. Det är rimligt att området har en fungerande va-anlutning när genomförandetiden inträder, varför kommunen behöver ha beslutat om verksamhetsområde innan dess. Länsstyrelsen har vägt in va-huvudmannens synpunkter från februari 2018 och medgett ytterligare tid för utbyggnaden av anläggningen till den 31 december 2025.

Kommunen skriver även att eftersom Stockholm Vatten planerar att successivt och efter hand som va-anläggningen är utbyggd och driftklar meddela att anlutning är möjlig, förblir Vidjaområdet inte utan allmänna va-tjänster under ytterligare åtta år. Länsstyrelsen ser positivt på att fastigheter i området får tillgång till va-tjänster så snart som möjligt. Länsstyrelsen har således inga synpunkter på att vissa fastigheter kan anslutas tidigare än vad som följer av det överklagade beslutet. Däremot ändrar denna uppgift inte länsstyrelsens bedömning.

DOMSKÄL

Rättslig reglering

Enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster ska ett konstaterat behov för befintlig eller blivande bebyggelse snarast tillgodoses.

I förarbetena till lagen om allmänna vattentjänster anförs att eftersom huvudmannen enligt lagförslaget inte längre kommer att kunna bestämma verksamhetsområdet själv, kommer huvudmannen att behöva en större möjlighet att genomföra utbyggnaden efter sin egen planering. Huvudmannen bör ha rätt att följa en egen, antagen plan för att ordna en allmän va-anläggning, så länge inte detta görs i syfte

att förhålla genomförandet av beslutet om verksamhetsområdet. Huvudregeln om att den behövliga anläggningen ska komma till stånd snarast bör därför kompletteras med en uttrycklig föreskrift om att arbetena får utföras i den ordning som följer av huvudmannens utbyggnadsplan.

Enligt 17 § lagen om allmänna vattentjänster får huvudmannen vänta med att utföra de anläggnings- eller utbyggnadsarbeten som är nödvändiga för att en fastighetsägare ska kunna använda anläggningen, om arbetena

1. behöver samordnas med andra arbeten och samordningen annars skulle väsentligt försvåras, och
2. utförs i den ordning som följer av huvudmannens utbyggnadsplan.

Enligt praxis i Statens va-nämnd anses bestämmelsen innebära att det finns två oberoende grunder för anstånd med utbyggnaden. En va-plan kan därför räcka för att motivera en utbyggnad av va-anläggningen i viss ordning. Va-nämnden har också uttalat att en överprövning av i vilken ordning utbyggnader till olika områden ska ske normalt inte bör ankomma på nämnden att göra. Prövningen ska i stället ta sin utgångspunkt i de i 6 § angivna förutsättningarna, vilket innebär att utbyggnadstakten primärt ska bedömas utifrån kriterierna i denna bestämmelse (va-nämndens beslut den 30 januari 2013 i mål Va 357/11, BVa6). Va-nämnden har i ett fall uttalat bl.a. följande. När utbyggnaden motiveras av kommande bebyggelse så kan kravet på snar utbyggnad inte ställas lika högt. Det finns i normalfallet inte något utrymme för att beakta annat än miljö- och hälsomässiga krav vid bedömningarna. Om en kommun har realistiska möjligheter att utföra en utbyggnad tidigare än vad som anges i va-planen så ska därför planen kunna frångås (beslut den 30 november 2012 i mål Va 75-76/11, BVa 84).

Utredningen i målet

Vidja är ett äldre fritidshusområde vid sjön Orslångens sydöstra del, som omfattar cirka 600 tomter. I området finns obebyggda fastigheter men det har inte framkommit att utbyggnaden i huvudsak avser kommande bebyggelse. Området har fått

fler permanentboende vilket har ökat trycket på de befintliga enskilda vatten- och avloppssystemen. Det finns både hälso- och miljöskyddsskäl för en allmän vatten- och avloppsanläggning i Vidja. På kommunens webbplats finns information som innebär en planering av utbyggnad av vägar och vatten- och avloppssystemet i etapper (se länsstyrelsens beslut s. 4).

Länsstyrelsen har i motiveringen för det överklagade beslutet angett att området har haft behov av allmänna vatten- och spillvattentjänster sedan åtminstone 1989. Länsstyrelsen har i ett tidigare beslut, som fick laga kraft den 30 juli 2002, förelagt kommunen att se till att en allmän vatten- och avloppsanläggning kommer till stånd för Vidjaområdet. Den förelagda tiden för att färdigställa arbetena var ursprungligen den 31 december 2007. Kommunen har i ett par omgångar begärt uppskov med arbetena med hänvisning till pågående detaljplanering respektive en samtidig gatuutbyggnad. Den begärda uppskovstiden synes vara närmare tjugo år, dvs. till 2027. Länsstyrelsen har i det överklagade beslutet anpassat tidplanen i viss utsträckning till kommunens pågående detaljplanearbete.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Mark- och miljödomstolen bedömer att länsstyrelsen, med hänsyn till att behovet av att bygga ut va-anläggningen har funnits under lång tid, har haft skäl för att förelägga kommunen i punkten 2 att tillgodose behovet av vattentjänster senast vid en viss tidpunkt. Vid bedömningen beaktas att länsstyrelsen beslutade om ett föreläggande om utbyggnad av va-anläggningen redan 2002. Yrkandet om att beslutet i punkten 2 ska upphävas ska därför avslås.

Länsstyrelsen och kommunen har olika uppfattning om när kommunen ska tillgodose behovet av allmänna vatten- och avloppstjänster enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster.

Praxis och förarbeten innebär att en va-plan kan räcka för att motivera en utbyggnad av va-anläggningen i viss ordning, så länge inte detta görs i syfte att förhåla

genomförandet av beslutet om verksamhetsområdet. Mark- och miljödomstolen konstaterar att utredningen visar att kommunen under en längre tid har agerat på ett sådant sätt att va-anläggningens utbyggnad har fördröjts under lång tid. Kommunen har under denna tid gjort gällande i stort sett samma skäl för en senareläggning av utbyggnaden, dvs. att det finns tekniska svårigheter och att utbyggnaden bör samordnas med planläggning och gatuutbyggnad. Kommunen har inte visat att fördröjningen berott på omständigheter utanför kommunens kontroll. Utredningen ger stöd för att det finns påtagliga miljö- och hälsomässiga skäl för att inte ytterligare fördröja utbyggnaden av va-anläggningen.

Mark- och miljödomstolen anser, med utgångspunkt från kriterierna i 6 § lagen om allmänna vattentjänster, att länsstyrelsen haft fog för sin bedömning att inte fullt ut medge den av kommunen begärda senareläggningen av utbyggnaden. Kommunen har inte genom det underlag som getts in i målet visat att kommunen, med hänvisning till bl.a. huvudmannens planering, inte har faktiska möjligheter att följa länsstyrelsens föreläggande. Kommunen har inte invänt mot de beslutade vitesbeloppen.

Mark- och miljödomstolen bedömer sammantaget att det inte finns skäl att ändra länsstyrelsens beslut om föreläggande. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 23 april 2019.

Anders Lillienau

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anders Lillienau och tekniska rådet Ola Lindstrand.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.